

халық аралық хуқық нормаларында өз көринисин табыўы мүмкин.

Мәмлекетимизде бала хуқықларына байланыслы болған халықаралық хўжетлердиң қағыйдаларын

сақлаған халда Миллий нызамшылығымызды жетилистирип барыў ҳазирги кўнниң әхмийетли ўазыйпаларынан бири есапланады.

Әдебиятлар

1. Мирзиёев Ш.М. “Билимли авлод - буюк келажакнинг, тадбиркор халқ-фаровон ҳаётнинг, дўстона ҳамкорлик эса тараққиётнинг кафолатидир”. Ўзбекистон Президенти Ш.Мирзиёевнинг Ўзбекистон Республикаси Конституцияси қабул қилинганиниң 26 йиллиғига бағишланған тантанали маросимдаги маърузаси.

2. Всеобщая декларация прав человека. Сборник международно-правовых документов ООН в области прав человека и борьбы с преступностью. 2009.

3. Международный пакт о гражданских и политических правах. Сборник международно-правовых документов ООН в области прав человека и борьбы с преступностью. 2009.

4. Международный пакт об экономических, социальных и культурных правах. Сборник международно-правовых документов ООН в области прав человека и борьбы с преступностью. 2009.

5. Бола хуқуқлари тўғрисида Конвенция. Unicef. –Тошкент: 2009.

6. Факультативный протокол к Конвенции о правах ребёнка, касающийся торговли детьми, детской проституции и детской порнографии. Сборник международно-правовых документов ООН в области прав человека и борьбы с преступностью. 2009.

7. Болаларни ҳимоя қилиш. Парламент аъзолари учун қўлланма №7. Unicef, 2006.

РЕЗЮМЕ

Ушбу мақолада БМТ томонидан қабул қилинган Инсон ҳуқуқлари умумжаҳон декларациясида, иқтисодий, ижтимоий ва маданий ҳуқуқлар тўғрисидаги ва Фуқаролик ҳуқуқлари ва сиёсий ҳуқуқлар тўғрисидаги халқаро пактларда ҳам да Факультатив протоколда белгиланган болалар таълим тарбиясига оид қоидалар ўрганилган. Шунингдек, мақолада Пактда иштирок этувчи давлатларнинг бола ҳуқуқлари ҳимояси бўйича мажбуриятлари ёритиб берилган.

РЕЗЮМЕ

В статье исследуются положения Всеобщей декларации прав человека, Международных пактов об экономических, социальных и культурных правах, Международных пактов о гражданских и политических правах, а также Факультативного протокола ООН. В статье также подчеркиваются обязательства государств - участников Пакта по защите прав ребёнка.

SUMMARY

The article examines the provisions of the Universal Declaration of Human Rights, the International Covenants on Economic, Social and Cultural Rights, the International Covenants on Civil and Political Rights, and the UN Optional Protocol. The article also emphasizes the obligations of the States parties to the Covenant to protect the rights of the child.

ЎЗБЕКИСТОНЛИК “ҚУРОЛСИЗ АСКАРЛАР”НИНГ УРАЛДАГИ МЕХНАТ ФАОЛИЯТИДАН

Х.Қурбонов - тарих фанлари номзоди

Навоий давлат педагогика институти

Таянч сўзлар: иккинчи жаҳон уруши, Урал, меҳнат, "қуролсиз аскар", ҳаёт, тақдир, эвакуация, лагерлар, тадқиқотлар.

Ключевые слова: вторая мировая война, Урал, труд, «безоружный солдат», жизнь, судьба, эвакуация, лагеря, исследования.

Key words: World War II, the Urals, labor, "unarmed soldier", life, destiny, evacuation, camps, research.

Иккинчи жаҳон уруши йилларида Урал ҳарбий-мудофаа ишлаб чиқариши асосий ҳудудга айланди. Чунки Урал фронт учун хизмат қилишга қулай, географик жойлашуви ва урушнинг бошланиши давриданок ишлаб чиқариш инфратузилмасига эга бўлган, яъни саноат маркази ҳамда темир йўллар жойлашган қулай макон эди.

Урушнинг илк икки йилида Россиянинг Европа қисмидан 730 та саноат корхонаси эвакуация қилинган эди [1:131].

Шунга кўра Урал ҳудудларидаги саноат корхоналарига минглаб одамлар эвакуация қилинди, жалб этилди ва меҳнатга ёлланганиди. Улар саноат корхоналарида, ишлаб чиқаришда, қурилишда, қишлоқ хўжалигида, муассаса ишлашлари кўзда тутилди ва тўлалигича “меҳнат армиячилари”га айлантирилди. Эвакуация қилинганларнинг аксарияти маҳаллий аҳоли сингари турмуш кечирган бўлсалар, бошқа бир қисми махсус шароитларда кун кечиришга мажбур бўлганлар.

Иккинчи жаҳон уруши йилларида “меҳнат армиячилари” авваллари ҳарбий қисмларда отрядлар, колонналар, рота ва взводлар шаклида ташкил қилинган бўлиб, улар оддий меҳнаткаш аҳолидан ўзига хос кўриқланиш ва меҳнатга ёлланганиди тизими билан фарқланар эдилар.

Кейинчалик ишчилар колонналари ҳарбий комиссариатлар ва ички ишлар томонидан шахсий таркиб сифатида шакллантирилиб, улар эндиликда “ҳарбий хизматчилар мақоми”да гавдаланишган. Аммо, сўроқсиз ва ўз ихтиёри билан чакирув пунктига келмаган ёки қочи кетишга уринганлар жиноий жавобгарликка тортилиш билан жазоланишлари муқаррар қилиб қўйилган [2].

Турли миллат ва элатлардан таркиб топган меҳнат колонналаридаги ишчилар уруш якунлангунга қадар

ишлашлари белгилаб қўйилди ва бу колонналар янги-янги кучлар билан мунтазам тўлдириб борилади.

Тарихий тадқиқотларнинг хулосалари шуни исботламоқдаки, Иккинчи жаҳон уруши йилларида Уралга жалб қилинган “меҳнат армиячилари” 3 тоифага бўлинганлар. Яъни, 1-тоифа “совет-немислари”, 2-тоифа “Ўрта Осиё ҳарбий округидан жалб қилинганлар”, 3-тоифа эса “махсус кўчкиндилар”. Ушбу тоифа вакиллари “қуролсиз аскарлар” сифатида меҳнат қилдилар ва тарихда шундай ном қолдирдилар.

ВКП(б)Марказий Комитети Сиёсий бюросининг 1941 йилнинг 31 августдаги “Украина ҳудудидаги немислар ҳақидаги” қарори билан совет-немислари (совет иттифоқи ҳудудларида яшовчи немис миллатли аҳоли – Х.Қ.) “меҳнат армияси”га оммавий жалб қилинган илк халқлар бўлиб тарихга кирди.

Мудофаа халқ комиссарлигининг 1941 йил 8 сентябрдаги № 35105-рақамли директиваси билан Қизил Армия таркибидаги немис миллатидаги халқларни хизматдан озод қилиш белгиланди. Бунга кўра эндиликда бу миллат фуқаролари ички округларга ва қурилиш ҳарбий қисмларига йўналтирилди.

Айнан мана шу даврдан бошлаб Уралда илк “меҳнат армиячилари” шакллана бошланди.

СССР Давлат мудофаа комитетининг 1942 йил 14 октябрдаги №2414СС – рақамли қарори билан Ўрта Осиё ҳарбий округидан (ЎОХО, САВО – Среднеазиатский военный округ – таржимаси, -Х.Қ.) 350 минг оддий фуқаролар “меҳнат армиячилари” сифатида Уралга жалб қилиндилар.

1943 йилнинг кузида жалб қилинганларнинг асосий қисми Ўзбекистондан эди. 1943 йилнинг 15 апрелида 67000 меҳнаткаш, яъни ҳудудга жойлаштирилган Ўрта Осиёликларнинг 48,6 % ни ўзбекистонликлар ташкил қилган. Улардан Свердловск вилоятига – 15131 киши,

Челябинск вилоятига – 7427 киши, Молотовга – 2212 киши, Чкаловга – 2523 киши, Башкирдистон АССРга – 2357 киши ва Удмуртия АССРга – 2970 киши жойлаштирилган.

Ўзбеклардан ташкари бу ерларда Ўрта осиелик бошқа миллатлар, яъни тожиклар, туркманлар, кирғизлар ва козоқлар ҳам бўлган. Бу миллат вакиллари сони 30 мингдан ортиқ бўлган.

1943 йилда уралдаги “меҳнат армиячилари” умумий қисмининг 41,5 % фоизини ўрта осиеликлар ташкил қилган бўлса, бу кўрсаткич 1943 йилнинг ёзига келиб уларнинг сони 73000 дан ошиб кетади. Худудлар кесимида эса, Чкалов вилоятида -8000 киши, Молотов вилоятида – 12692 киши, Свердловск вилоятида – 27000 дан ортиқ киши, Челябинскда – 20000 дан ортиқ киши, Башкирдистон АССРда – 2500 кишидан ортиқ ва Удмуртияда – 3000 дан ортиқ ўрта осиелик “қуролсиз аскарлар” меҳнат қилишган. 1943 йилнинг кузига келиб эса Ўрта Осиелик “меҳнат армиячилари”нинг миқдори камайиб, 1944 йилнинг ўрталарида 22000 кишини ташкил қилган [3].

“Меҳнат армиячиларининг” учинчи тоифасига СССРга депортация қилинган, собиқ кулоқлар ва уларнинг оила аъзолари, ишчилар колоннаси таркибидаги махсус кўчирилганлар мисол бўлади.

Ўрта Осиедан қилинган сафарбарлик шу қадар “ўта шошилиш” тартибда ташкил қилинди. Ҳатто йирик эшелонлар 3 кун ичидаёқ ташкил қилинди ва биринчилардан бўлиб 1700 кишини ўз ичига олган эшелон Тошкент ҳарбий комиссариатидан Башкирдистон АССРга қараб йўл олган.

Шошма-шошарлик билан узоқ ва совуқ худудларга юборилган меҳнаткашларга иссиқ кийим-бош ва оёқ кийимлар беришга улгуришмаган. Тўғрироғи, иссиқ кийимларни борган заводларидан берилиши айтилган бўлса, заводлар эса йиғув пунктларидан берилиши кераклигини таъкидлашган. Бунинг натижасида совуқ ўлкаларга келган меҳнаткашлар устларида енгил кийимлар ва бошларида эса дўппилари билан қолишган. Меҳнат армиячилари Сиёсий етакчиларнинг саъй-ҳаракатлари ҳамда урал халқининг бағрикенглиги билан фронтга кетган турмуш ўртоқлари ва ака-укаларидан қолган кийим-бошлари билан таъминланиши муаммоларни аста-секинлик билан ҳал қилишга имкон берган.

Ўрта Осие ва Қозоғистон худудларидан меҳнат армиячиларининг Урал худудларига келиши 1941 йилнинг охирига тўғри келади. Уларнинг катта қисми 1942 йилнинг кузи ва 1943 йилнинг баҳорида юборилган. Меҳнат армиячиларининг, тўғрироғи “меҳнат кўчиндилари”нинг катта миқдорда юборилганлигини биргина Ўзбекистон мисолида таҳлил қиладиган бўлсак, 1941-1943 йилларда 155 минг ўзбекистонлик меҳнатга сафарбар қилинган эди.

1943 йилнинг 15 апрелдаги маълумотларга қараганда Уралнинг иқтисодий районлари бўлган Башкирдистон АССР, Удмуртия АССР, Молотов (Перм), Курган, Чкаловск (Оренбург), Свердловск, Челябинск вилоятларида 32620 нафардан ортиқ ўзбек ишчилари меҳнат қилишган. Жумладан Свердловск вилоятида – 15131 нафар ўзбек меҳнат қилган бўлса, Челябинскда – 20 минг, Чкаловскда – 8 минг, Башкирдистонда – 3 минг ўрта осиелик меҳнат қилган.

Тадқиқотлар шуни исбот қилдики, ўрта осиелик меҳнат армиячиларининг аксарияти қишлоқ деҳқонлари бўлган. Рус тилини билмаслиги ва совуқ ҳавога мослашмаганлиги сабабли кўп қийинчилик ва машаққатларни бошидан кечирган. Яшаш шароитларининг оғирлиги ва ўзларининг экирган кийимларида ишлашлари оқибатида ниҳоятда азоб-уқубат чекканлар.

Очарчилик, озиқ - овқат танқислиги, оғир меҳнат,

турар жойларнинг нобоплиги, изгирин совуқ ва бошқа кўплаб сабаблар туфайли меҳнат армиячиларининг кўп қисми ҳалок бўлган. Кейинчалик Ўзбекистон ва Тожикистондан озиқ-овқат маҳсулотлари юкланган эшелонлар юборила бошланган [4:180].

Удмурдиялик тадқиқотчи Т.С.Третьяковнинг тадқиқотларида уруш йилларида меҳнат армиячилари сифатида 51-рақамли трестга сафарбар қилинган ўзбеклар Бухоро ва Термиз худудларидан бўлишган. Улар турли ёшда бўлиб, шу жумладан, чорвадор, қосиб, нонвойдан тортиб ўт ўчирувчигача турли касбикор эгалари бўлишган.

“- Менинг отам, - дейди Уралмаш заводининг собиқ ишчиси Владимир Семеновский, - Алексей Васильевич Семеновский Уралмаш заводида ўн тонналик прессда темирчи бўлиб ишлаган. Унинг қўл остида кўплаб ўзбеклар ёрдамчи сифатида ишлаган. Улар завод ошхонасидан бериладиган овқатни ейишмаган, ўзлари ҳам юпун кийинишган. Оғир меҳнат ва кам овқатланишдан вафот этган кўплаб ўзбекларнинг ёнларидан тўпланган пуллар топилиган. Бунинг сабаби, улар меҳнат қилиб топган ҳалол меҳнатлари пулларини кейинчалик уйларига, оиласига олиб боришни орзу қилишган эди.”

Иккинчи жаҳон уруши йилларида Свердловск заводидаги ишчилар ҳолатини ўрганган Урал давлат университети тадқиқотчи Вера Соловьёванинг таъкидлашича, Уралмаш заводида сафарбар қилинган Ўрта осиеликлар ҳақидаги ҳужжатларда ўзбеклар ва тожикларнинг балиқ, қўзқорин, шўр қарам емасликлари таъкидланган. Ваҳоланки, овқат фақат шу маҳсулотлардан тайёрланар эди. Ҳолат шу даражага етганки, оғир меҳнат қилишига қарамасдан оиласини ўйлаб, ҳатто иккинчи овқатни ҳам емасдан бошқаларга сотиб, пул тўплашга ҳаракат қилганларга кейинчалик қўлларига умуман овқат берилмаган.

Овқатланишдан бош тортиш, оғир меҳнатга яроқсизлик ва умуман бу каби ҳолатларнинг кўпайиб бориши ўрганилганда ўрта осиелик меҳнаткашларнинг маҳаллий маҳсулотлардан қилинган овқатларни емасликларига сабаб бу овқатлар мусулмончилик қоидаларига, ислом динида ейиш ман қилинган маҳсулотлардан қилинган овқатлар эканлиги аниқланган. Чунончи, мусулмон аҳли тайёрланадиган овқат таркибида исломда ман қилинган чўчка гўшти бор, деб кўрқишар экан.

Шундан сўнг Ўзбекистон ва Тожикистон ҳукуматлари ўз ватандошари бўлган ишчилар учун алоҳида озиқ-овқат бригадалари ташкил қилишиб, озиқ-овқат маҳсулот етказиб бериш шароитларини йўлга қўйишган. Эндликда кўплаб саноат корхоналарида ўзбек миллий таомлари тайёрланадиган бўлган. Уралмаш худудида, шунингдек Удмуртиядаги 51-трест худудларида ҳам ўзбекона чойхоналар, ҳатто Орскада 10 та шарқона услубдаги чойхона пайдо бўлган.

Аммо ҳамма жойда ҳам бу каби қулай шароитлар бўлмаган. Аксарият ишчилар бошқа миллат вакиллари билан баракларда, совуқ қотиб кун кечиришган.

Юқорида таъкидлаганимиздек, ўрта осиеликлар турмуш тарзида ислом дини ақидалари устунлик қилган. Оғир иш шароти, қучли ва қатъий назорат ва меҳнатнинг кўплиги сабабли ҳамма мусулмон ишчилар ҳам ислом арконларини бажаришга имкон топа олишмаган.

Ўрта осиелик, жумладан, ўзбек мусулмонлари оғир меҳнат шароитларида вафот этган юртдошларини дафн қилишда айрим муаммоларга дуч келишган. Чунки, маҳаллий ҳудуд этиқодларидан фарқли ўлароқ майитни кафанлаш масаласида тоза мато топиш муаммо ва қиммат бўлганлиги сабабли улар ётоқларидаги тўшақ, устига ташланадиган тоза матодан фойдаланишган. Бу эса айрим ўзаро низоларга сабаб

бўлган.

Хулоса сифатида шуни таъкидлаш мумкинки, Ўрта Осиё ва Қозғистондан мамлакатнинг Урал, Жанубий Урал, Бошқирдистон, Челябинск ва бошқа худудларига юз минглаб кишилар меҳнат фронтига жалб этилди. Улар мислсиз оғир қийинчилик ва очарчилик шароитида фронт талабини қондириш, душман устидан ғалаба қозониш учун қурол-аслаҳа, ўқ-дори, қийим-кечак ва бошқа маҳсулотларни тайёрлашда улкан қаҳрамонлик ва жасорат кўрсатиб меҳнат қилдилар.

2020 йилда Ўзбекистонда нашр қилинган китоб-альбомда келтирилишича, ҳақиқатдан ҳам, 1941-1943 йилларнинг ўзида Ўзбекистондан 155 минг киши меҳнат армиясига сафарбар қилинган [8:180-181].

1943 йили РСФСРнинг 14 область, 4 автоном республикаси ва Красноярск ўлкасида 60 минга яқин ўзбеклар ишлаган.

Урал ва Красноярскда фидокорона меҳнат қилган

Адабиётлар

1. Кириллова А.Д. Урал: век дватцатый. Люди. События. Жизнь. Очерки истории. –Екатеренбург: 2000.
2. ГАРФ. (Государственный архив Российской Федерации) Ф.9414. Оп. 1с. Д.1169. Л. 6-6 об; Гончаров А.Г. Категориальный состав «трудовой армии» на Урале в годы Великой отечественной войны. Вестник Челябинского государственного университе-та. 2011. № 34 (249). История. Вып. 48.
3. РГАСПИ. (Российская государственная социально-политическая история) Ф.644. Оп. 2.Д.138.Л.70-74; Антупьев А.А. Уралская промышленность накануне и в годы Великой Отечественной войны. –Екатеренбург: 1992. – С. 266; Оразов К. Рабо-чий класс Казахстана в годы Великой Отечественной войны. -Алма-Ата: 1975. – С. 45; Хусенов К. Патриотический труд рабо-чих-узбеков на предприятиях и стройках Урала и Сибири в годы Великой Отечественной войны // материалы XXIII научной конференции профес-преп. состава. -Самарканд: 1966, – С.23; Урал-фронту. -Москва: 1985.
4. Ўзбекистон халқининг фашизм устидан қозонилган ғалабага қўшган ҳиссаси. 1941-1945. Китоб-альбом. -Тошкент: “Ўзбекистон”, 2020.

Мақолада Иккинчи Жаҳон уруши даврида Уралда кўп меҳнат қилган ва Ғалабага муносиб ҳисса қўшган ўзбек "қуролсиз аскарлари" нинг ижоди, турмуш тарзи ва тақдири ҳақида ҳикоя қилинади

РЕЗЮМЕ

В статье рассказывается о творчестве, образе жизни и судьбе узбекских «безоружных солдат», которые много работали на Урале в годы Великой Отечественной войны и внесли достойный вклад в Победу.

SUMMARY

The article describes the creativity, life and the destiny of the Uzbek "unarmed soldiers" who worked a lot in the Urals during the World War II and made a worthy contribution to the Victory.

ЎРХУН-ЕНИСЕЙ ЁЗУВЛАРИ МОҲИЯТИНИ ТАЛҚИН ЭТИШНИНГ АҲАМИЯТИ

Н.А.Назаров - фалсафа фанлари доктори, сиёсий фанлар доктори, профессор

Тошкент архитектура-қурилиш институти

Таянч сўзлар: Ўрхун-Енисей ёзуви, қадимги турклар, турк рунологияси, тарихий тафаккур, тошбитиклар, мерос, туркий тил, маданият, анаъана.

Ключевые слова: Орхоно-Енисейская письменность, древние тюрки, тюркская рунология, историческое мышление, надписи, наследие, культура, традиция.

Key words: Orkhon-Yenisey writings, ancient Turkic people, Turkic runology, historical thinking, inscriptions, heritage, the Turkic language culture, traditions.

Қадимги туркий ёзув Ўрхун-Енисей ёзуви сифатида - Марказий Осиёда милoddнинг VI-VIII асрларида туркий тиллардаги сўзларни ифодалаш учун қўлланган ёзув шакли, деб айрим манбаларда аталсада, ёзувнинг тадрижий босқичи милoddдан аввалги IV-III-асрларга бориб тақалади. Бу ёзув сиёсий-ҳарбий жараёнларда етакчи қабила диалекти сифатида ўша даврдаги давлат тили, яъни адабий тил мақомида бўлганлиги ва туркология фанига Ўрхун-Енисей ёзувлари тили деб танилганлиги билан аҳамиятлидир. Қадимги туркий ёзув ёдгорликлари асосан эпиграфия сифатида, тошбитиклар ҳолатида Марказий ва Ўрта Осиё, жумладан шарқий Туркистон, Сибир, Олтой ва Мўғулистон худудида яратилган бўлиб, ушбу ёзувлардан олдинги ўрта асрларда Шарқий ва Ғарбий турклар, тургешлар, қарлуклар ва уйғурлар томонидан фойдаланилган. Қадимги турк ёзувларидан хонлар, сардорлар, қабила бошлиқлари, қаҳрамонлар ва турли мансабдорлар қабрлари устига тикланган устунларда, тошларда, метал идишларда, кулолчиликда ва бошқа майда буюмларда ва, ниҳоят, кейинги давр қўлёзмаларида намуналар сақланиб қолган.

Туркий маданиятнинг илк намуналари - Ўрхун-Енисей ёзма ёдгорликларининг тарихий моҳиятига

ишчилар орасида Ақром Ортиқов режани 140 фоизга, Рустам Турдиев, Ҳасан Тўхтабоев 150 фоизга, Убайдулла Ҳайдаров 200 фоизга бажарган. Ўзбекистонлик Мардон Носир ва Мамат Эргашевнинг меҳнатдаги жасоратлари “За тяжелое машиностроение” газетасида ёритилган.

Уруш йилларида Архангельскда меҳнат фронтида хизмат қилган Райимкул Назаров “За доблестный труд” медали билан тақдирланган.

Иркутск областидаги 4-қурилиш трестининг 47-бригадасида ўзбек ишчиларидан 43 нафари 1943 йилги режани ортиги билан бажарган.

Мақоми ҳарбий аскарга тенглаштирилган “Қуролсиз аскарлар”имиз ҳақиқий меҳнат кучи, ақлу заковати ва ватанга бўлган муҳаббати туфайли Иккинчи жаҳон урушидаги ғалабага муносиб ҳисса қўшганлар.

Эндиликда ана шу юртдошларимиз тарихи ва тақдирини ўрганиш ва тарих зарварақларига битиш биз тарихчиларнинг асосий вазифаларидан ҳисобланади.

этибор қаратгудек бўлсак, унда: «Отамни хон сифатида, онамни эса хотун сифатида эъзозлаб кўкка кўтарган осмон: "Турк халқининг исми ва шон-шарафи сўнмасин!", Қабилаларини берган осмон (хоннинг ҳукмронлиги остига) (бу сафар ҳам): «Турк халқининг номи ва шон-шухрати сўнмасин» деди: "Бу исм йўқ бўлиб кетмаслиги учун ҳам осмон мени кўтарди (ва хон қилди)» [1:23], - деган ҳикматлар мавжуд. Ушбу битиклар шавкатли турк элининг абадиётга дахлдор эканлигини, самовий руҳлар турк етакчиларини доимо қўллаб-қувватлаб келиши ифтихор ҳисси билан қайд этиладики, ушбу сатрлар бугунги кунда ҳам тарбиявий аҳамиятга эга бўлиб, тарихий тафаккурни юксалтириш орқали ифтихор туйғусини, фахру ғурурни, ватан ва эл тақдири учун масъуллик ҳиссини юксалтиради. Зеро, муайян элнинг муваффақияти шахсий омил билан, яъни етакчининг маҳорати билан боғлиқ: «Фалакдай Тангри яратган Турк Билга ҳокон сўзим: отам турк доно ҳокони тахтга ўтирганда тўққиз ўғуз қаҳрамонлари, унинг машхур беклари ва унинг халқи хурмат кўрсатдилар.Ўн етти ёшимда Тангут тарафга